

USKONTOJEN UHRIEN TUKI UUT RY
Selvityksiä 2 | 2014. Julkaistu 12.5.2014.
www.uut.fi

Joni Valkila & Jari-Pekka Peltoniemi

EPÄILTYJEN SEKSUAALIRIKOSTEN KÄSITTELY JEHOVAN TODISTAJIEN OIKEUSKOMITEOISSA

”Ystäväni oli ensimmäistä kertaa kokeillut minihametta ja toppia ja tuli samana iltana raiskatuksi kaupungilla. Tämän vanhimmat käänsi niin että ystäväni oli pyytänyt seksiä mutta kun omatunto oli alkanut kolkuttamaan niin keksi tarinan raiskatuksi tulemisesta. Ja asia ei todellakaan mennyt näin. Sai varoituksen koko seurakunnan edessä ja 2 päivää myöhemmin ystäväni löytyi itsemurhan tehneenä kotoaan. Oli ottanut yliannostuksen unilääkettä.”

NIMIMERKKI ONNETON KOKO LOPPUELÄMÄNSÄ

SISÄLLYS

Johdanto	4
Raiskaustapausten käsittely oikeuskomiteoissa	5
Pedofiliatapausten käsittely oikeuskomiteoissa	9
Lähteet	12

JOHDANTO

Jehovan todistajien oikeuskomiteoissa käsitellään raiskaustapauksia ja lasten seksuaalista hyväksikäyttöä. Tässä raportissa käsitellään Jehovan todistajien kirjallista ohjeistusta epäiltyjen seksuaalirikosten käsittelyyn oikeuskomiteoissa sekä julkaistaan otteita UUT:n saamista kokemuksista seksuaalirikosten käsittelystä oikeuskomiteoissa. Osa kokemusten kirjoittajista on antanut luvan julkaista kertomuksensa netissä. Osalle kokemukset ovat niin kipeitä, että he eivät halua niitä julkaistavan edes nimimerkillä. Julkaisemme kolmen henkilön kokemukset osoitteessa: http://johanneksenpoika.fi/oikeuskomitea/kokemuksia_2.html.

Lisää kokemuksia voi kirjoittaa meille netissä julkaistavaksi sekä oikeus- ja sisäministerielle toimitettaviksi. Oikeuskomiteoiden toimintaa ja karttamisrangaistuksia on selvitetty laajemmin UUT:n 3.5.2014 julkaisemassa raportissa (Valkila & Peltoniemi, 2014).

Kuten julkaisemamme kokemukset osoittavat, raiskauksen ja pedofilian uhreja on oikeuskomiteoissa syyllistetty ja heitä on rangaistu. Jehovan todistajien keskuudessa seurakunnan vanhinten antamista rangaistuksista voidaan ilmoittaa koko seurakunnalle, mikä merkitsee uhrin julkista häpäisemistä.

Seksuaalirikosten käsittelyyn oikeuskomiteoissa liittyy useita ongelmia. Koska naiset ja lapset ovat alisteisessa asemassa miehiin verrattuna Jehovan todistajien keskuudessa, raiskaus- ja pedofiliatapauksissa oikeuskomiteat saattavat uskoa raiskaajan tai hyväksikäyttäjän kertomusta uhrin kertomusta herkemmin varsinkin silloin kun rikoksesta epäilty on Jehovan todistaja -mies ja uhri on nainen tai lapsi. Oikeuskomitean jäsenet saattavat tuntea raiskauksesta tai pedofiliasta epäillyn henkilökohtaisesti tai olla jopa hänen ystäviään. Sellaisessa tilanteessa on suuri houkutus nähdä asiat siten, että mitään rikosta ei ole tapahtunut. On luonnollista toivoa, ettei tuttava tai ystävä, kenties seurakunnassa korkeassa asemassa oleva henkilö ole syyllistynyt rikokseen. Tämä voi johtaa uhrin syyllistämiseen.

Näitä hyvin sensitiivisiä rikoksia tai epäilyjä niistä setvivät Jehovan todistajien vanhimmat, joilla on tyypillisesti hyvin vähän koulutusta. Jehovan todistajilla ei ole koulutettua ja palkattua papistoa. Jehovan todistajat ovat suhtautuneet kielteisesti ”maailmallisen” korkeamman koulutuksen hankkimiseen jo ainakin 1940-luvulta lähtien. Näistä syistä oikeuskomiteoissa ihmisten syntejä selvittävät vanhimmat ovat maallikkoja, joiden tyypillisiä ammatteja ovat esimerkiksi siivoja, sähköasentaja, talonmies ja lehdenjakaja.

Oikeuskomiteoissa käsitellyistä rikoksista on tehty yksityiskohtaisia pöytäkirjoja kysymättä tähän lupaa rikoksesta epäillyltä tai uhrilta. Pöytäkirjoja säilytetään kymmeniä vuosia, asianosaisten koko elämän ajan. Tämä rikkoo henkilötietolakia,

koska varsinkin arkaluontoisten tietojen keräämiseen ja säilyttämiseen pitää henkilötietolain mukaan kysyä asianomaisen lupa. Myöskään henkilötietolain takaa-tietojen tarkastusoikeus ei toteudu, koska vielä kukaan ei ole pyydettyäessä saanut tietojaan nähtäväksi.

Naisten ja lasten asema Jehovan todistajien keskuudessa on yleisesti ottaen huono. Naisia pidetään miehiä alempiarvoisina. Jehovan todistajien mukaan mies on perheenpää. Jehovan todistajien järjestössä naiset eivät voi toimia johtavissa tehtävissä. Seurakuntien vanhimmat ja oikeuskomiteoiden jäsenet ovat vain miehiä. Lapset ovat vielä naisiakin alempana arvoasteikossa. Lisätietoja lasten asemasta Jehovan todistajien keskuudessa on julkaistu UUT:n selvityksessä viime syksynä (Valkila & Peltoniemi, 2013).

Vaikka rikosilmoituksen tekemistä oikeuskomiteoissa käsitellyistä asioista ei ole kielletty, uhreja on joissain tapauksissa kehoitettu olemaan kertomatta rikok-sista ulkopuolisille, jotta uskonyhteisön maine ei kärsisi. Jehovan todistajien keskuudessa on pitkät perinteet epäilevään suhtautumiseen ammattiauttajiin. Esi-merkiksi Jehovan todistajien maailmankeskuksessa New Yorkissa työskennellyt Barbara Andersson kertoo Jehovan todistajien ylimpien johtajien suhtautuneen kielteisesti siihen, että raiskauksen tai pedofilian uhrit hakisivat apua ”maailmalli-silta” terapeuteilta (Andersson, 2014).

Oikeuskomiteoiden kuulusteluissa rikoksen uhria ja tekijää saatetaan kuul-la samanaikaisesti. Tämä voi olla uhrille hyvin traumatisoivaa kun oikeuskomitean kuulustelussa käydään tapahtumia yksityiskohtaisesti läpi rikoksen tekijän läsnä ollessa.

RAISKAUSTAPAUSTEN KÄSITTELY OIKEUSKOMITEOISSA

Tässä selvityksessä lainataan Jehovan todistaja -vanhinten salaista käsikirjaa ”Pai-mentakaa Jumalan laumaa” (Jehovan todistajat, 2010). UUT:n hallussa on kir-ja vain englanniksi. Sama käsikirja on kuitenkin Jehovan todistaja -vanhinten käytössä joka puolella maailmaa, myös Suomessa, myös suomen ja ruotsin kielil-lä. Oikeusministeri Henriksson ja sisäministeri Räsänen ovat sopineet tapaami-sen Jehovan todistajien johtomiesten kanssa. Tässä tapaamisessa ministerit voisi-vat pyytää Jehovan todistajia luovuttamaan tämän vanhinten käsikirjan myös mi-nisteriöiden käyttöön molemmilla kotimaisilla kielillä. Suurin osa tästä 143-sivui-sesta teoksesta käsittelee oikeuskomiteoiden toimintaa, joten siitä saa jonkinlaista käsitystä siitä millaisia syntejä näissä komiteoissa arvioidaan ja miten.

Jehovan todistaja -vanhinten salainen opaskirja (sivut 59 ja 60) sanoo raiskaustapausten tutkimisesta seuraavaa:

7. One who was **raped** would not be guilty of *pornei'a*. Discernment is needed in considering claims of rape, taking into consideration such factors as the mental disposition of the person, the circumstances that led up to the incident, and any delay in

Chapter 5

59

reporting.—w03 2/1 pp. 30-31; it-1 pp. 862-864; w83 3/15 p. 30 ftn.

Raiskauksen uhriksi joutuminen ei siis ole synti, joka on peruste Jehovan todistajista erottamiselle. Mutta Jehovan todistajien toimintatavat tässä asiassa selviävät vasta lukemalla yllä olevat viittaukset Jehovan todistajien kirjallisuuteen.

Vanhan Testamentin Mooseksen lain mukaan raiskauksen uhria piti rangaista kuolemalla, mikäli hän ei huutanut apua. Yllä olevassa kuvakaappauksessa vanhinten opaskirjasta viitataan Vartiotornin 1.2.2003 sivuihin 30 ja 31 (w03 2/1 pp. 30-31; <http://wol.jw.org/fi/wol/d/r16/lp-fi/2003087>) Kyseisessä Vartiotornissa selitetään yksityiskohtaisesti Jehovan todistajien oikeuskäytäntö raiskaustapauksissa otsikolla ”Miksi Raamatussa sanotaan, että ihmisen tulee huutaa, kun hänet uhataan raiskata?”:

”Raamattu ei pidäty kertomasta joistakin raiskauksista ja raiskausyri-tyksistä, jotka tapahtuivat menneisyydessä (1. Mooseksen kirja 19:4–11; 34:1–7; 2. Samuelin kirja 13:1–14.). Se kuitenkin myös neuvoo, miten ihmisen tulisi menetellä, kun hänet uhataan raiskata. 5. Mooseksen kirjan 22:23–27:ssä kerrotaan, mitä Laissa sanottiin tästä asiasta. Tässä käsitellään kahta tilannetta. Ensimmäisessä mies tapasi nuoren naisen kaupungissa ja makasi hänen kanssaan. Nainen ei kuitenkaan huutanut apua. Niinpä hänen katsottiin olevan syyllinen ”siksi, että hän ei huutanut kaupungissa”. Jos hän olisi huutanut, lähistöllä olevat ihmiset olisivat voineet pelastaa hänet. Toisessa tapauksessa mies tapasi nuoren naisen maaseudulla, missä hän ’tarttui hä-

neen ja makasi hänen kanssaan'. Puolustaakseen itseään tuo nainen "huusi, mutta ketään ei ollut pelastamassa häntä". Toisin kuin ensimmäisessä tapauksessa, tämä nainen ei selvästikään myöntynyt hyökkääjän tekoon. Hän vastusti tätä aktiivisesti ja huusi apua, mutta joutui taipumaan ylivoiman edessä. Huutaminen todisti, että hän oli vastentahtoinen uhri; hän ei syylistynyt väärintekoon.

--- Siinäkin ikävässä tapauksessa, että nainen nujerretaan ja hänet raiskataan, vastarinnan tekeminen ja avun huutaminen ei ole turhaa. Se päinvastoin osoittaa, että hän teki kaiken voitavansa hyökkääjän vastustamiseksi (5. Mooseksen kirja 22:26).

Jehovan todistaja -vanhimpia opastetaan siis selvittämään oliko uhri osasyllinen tapahtumiin tai onko raiskaus vain sepitetty kertomus ja henkilö halusi seksiä, mutta sen jälkeen omatunto alkoi kolkuttaa (avioliiton ulkopuolinen seksi on Jehovan todistajien keskuudessa ankarien rangaistusten uhalla kielletty).

Voi kuvitella millaisiin oikeusmurhiin tuo Mooseksen laki on menneinä vuosituhansina johtanut. Useimmille lienee selvää, ettei raiskauksen uhri välttämättä aina kykene tekemään kovinkaan huomattavaa vastarintaa, esimerkiksi jos raiskatuksi tuleva pelkää henkensä edestä. Koska Jehovan todistaja -vanhimpia velvoitetaan tutkimaan raiskauksen uhrin syyllisyyttä raiskaukseen seurauksena on nöyryyttäviä kuulusteluja, joissa uhreja syyllistetään. Näistä kuulusteluista kerrotut kokemukset ovat hirvittäviä.

Nimimerkki "Onneton koko loppuelämänsä?" kertoo kokemuksestaan:

"Minut raiskattiin kesällä 98. Olin juuri täyttänyt 18 edellisellä viikolla kun lenkiltä tullessa 2 miestä hyökkäsi kimppuuni ja raahas syrjemmälle metsäpolulta. Toinen piti kiinni sinä aikana aina kun toinen hoiteli hommat...En kertonut asiasta kenellekkään ennen kuin eräs ystäväni alkoi ihmettelemään minkä takia ennen niin iloinen ihminen oli muuttunut täysin päinvastaiseksi. Lopulta kerroin kaiken. Parin päivän päästä sain kutsun tapaamaan vanhimpia :(Ystäväni oli kertonut kaiken eteenpäin seurakunnan vanhimmalle. Itse "kuulustelu" oli kauhea...minua syyllistettiin että olin jotenkin kerjännyt sitä, kyseltiin minusta aivan liian henk kohtasia kysymyksiä. lopulta asia kääntyi niin että oliko mitään raiskausta edes tapahtunutkaan koskaan. Se oli kauhea hetki huomata että itsekin mietin ensin että olin ansainnu tulla raiskatuksi ja lopulta mietin jo omaa mieleterveyttäni. He olivat todella taitavia kyseenalaistamaan kaiken. Sain varoituksen

ja tiukan kehoituksen olla puhumatta asiasta kenellekkään enää. Olin kuulemma ansainnu kärsimyksen joka kaikesta jäi ja kun en saisi puhua asiasta. Pikku hiljaa tämän jälkeen jättäydyin pois kokouksista ja aloin karttamaan jehovan todistaja ystäviäni. Nyt harmittaa etten nostanu suurempaa haloota asiasta.

Ystäväni joutui samanlaiseen tilanteeseen 5 vuotta sitten. Keskustelu vanhimpien kanssa oli mennyt saman kaavan mukaan kuin minulla. Tosin ystäväni oli ensimmäistä kertaa kokeillut minihametta ja toppia ja tuli samana iltana raiskatuksi kaupungilla. Tämän vanhimmat käänsi niin että ystäväni oli pyytänyt seksiä mutta kun omatunto oli alkanut kolkuttamaan niin keksi tarinan raiskatuksi tulemisesta. Ja asia ei todellakaan mennyt näin. Sai varoituksen koko seurakunnan edessä ja 2 päivää myöhemmin ystäväni löytyi itsemurhan tehneenä kotoaan. Oli ottanut yliannostuksen unilääkettä :(

Tässä meidän tarina. Toivon mukaan kärsimyksemme saisi vihdoin hiukan helpotusta kun kerron asiasta ensi kertaa kenellekkään oman kuulusteluni jälkeen.”

Nimimerkki ”Elämä on tässä hetkessä!” kirjoittaa tapahtumista, joiden aikaan hän oli 16-vuotias. Noin 55-vuotias Jehovan todistaja -sukulaismies tarjosi hänelle arvostusta, hyväksyntää ja seksiä:

”Tavallaan olin otettu hyväksynnästä jota sain, vaikka mua inhotti se mitä tapahtui ja miten avoimesti tämä mies kehtasi kosketella minua heti kun ulkopuolisten silmä vältti. Annoin tilanteen jatkua joitakin viikkoja tai ehkä kuukausia, kunnes teot ällöttivät minua aina vaan enemmän. Hän ajoi minut autollaan jonnekin syrjään ja halusi saada minut suostumaan seksiin. Hän auttoi minua juomaan itseni umpi-humalaan, jotta pystyi riisumaan minut alasti ja koskettelemaan minua (ja itseään). Hän saattoi tulla viereeni nukkumaan kun olin heillä yötä (hänen lapsensa olivat minun ystäviäni).

Hän ei koskaan suoranaisesti raiskannut minua, annoin kaiken tapahtua, koska en osannut sanoa ei. Tilanne oli kamala, koska olin niin arka ja alistunut, inhosin itseäni.

--- Tätä yllä kerrottua asiaa käsittelevässä komiteassa oli mukana kolme vanhinta. He olivat hienotunteisia ja tekivät parhaansa tukeakseen minua. Heidän apunsa perustui raamatun jakeisiin ja hengelliseen tukeen. Komiteassa oli mukana siis vanhimmat, minä ja tämä syytetty veli. Saman pöydän ääressä, ensin minä, sitten kysei-

nen mies kerroimme molemmat vuorotellen mitä oli tapahtunut. En minä oikein osannut pukea itseinhoani, pettymystä petetyksi tulemisesta ja arvottomuuttani sanoiksi. Olin koko ajan inhonnut mitä tapahtui, mutta en osannut kieltäytyä. Mutta jotain sain kerrottua mitä oli tapahtunut. Jotain sinne päin. Jossain välissä rukoiltiin.

--- Toivon, että vanhimmat ymmärtäisivät ohjata ihmisiä ammatin piiriin sekä ilmoittamaan poliisille mahdolliset rikokset (tätä ei kukaan tilanteessani hoksannut). Voi olla hengenvaarallista alkaa leikkiä ammattiauttajaa tilanteessa, jossa henkilö on vakavasti tasapainoton.”

PEDOFILIATAPAUSTEN KÄSITTELY OIKEUSKOMITEOISSA

Pedofiliatapauksissa Jehovan todistajien lapset saattavat hakea apua seurakunnan vanhimmilta. Myös tällöin vaarana on, että uhrin joutuvat syytetyiksi.

Jehovan todistajien oikeuskomiteoissa syyllisyyden toteamiseksi vaaditaan tunnustus tai kahden silminäkijän lausunto. Lasten seksuaalisissa hyväksikäyttöpauksissa silminnäköjoutä ei usein ole, jolloin oikeuskomiteassa on hyväksikäyttäjän sana uhrin sanaa vastaan. Kuten BBC:n tästä aiheesta tekemä dokumentti osoittaa, uhrien kertomuksia ei usein uskota (BBC, 2002). Jos asiaa ei viettä myöskään poliisin tietoon, pedofiili saattaa jäädä rankaisematta sekä Jehovan todistajien omassa että maallisessa oikeusjärjestelmässä.

Jehovan todistaja -vanhinten opaskirjan (sivu 131) mukaan saadessaan kuulla syytöksen lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyen vanhinten tulee heti soittaa Jehovan todistajien haaratoimistoon lisäohjeiden saamiseksi.

Child Abuse

18. You should **immediately call the branch office** for direction if you learn of an accusation of child abuse, regardless of the age of the victim now or at the time of the alleged abuse, even if it occurred before the alleged perpetrator's baptism. The branch office will then give direction based on the circumstances involved in each situation.

Vanhimpia opastetaan, että pedofilia on rikos ja kenellekään ei tulisi sanoa, ettei asiaa saa kertoa poliisille. Vanhintenopaskirjan mukaan seurakunta ei rankaise poliisille kertomisesta tai kertomatta jättämisestä.

19. Child abuse is a crime. Never suggest to anyone that they should not report an allegation of child abuse to the police or other authorities. If you are asked, make it clear that whether to report the matter to the authorities or not is a personal

Chapter 12

131

decision for each individual to make and that there are no congregation sanctions for either decision. Elders will not criticize anyone who reports such an allegation to the authorities. If the victim wishes to make a report, it is his or her absolute right to do so. —Gal. 6:5.

Huomattavaa on, että vanhimpia ei ohjeisteta ehdottomasti kertomaan rikoksista poliisille. Sen sijaan Jehovan todistajat ovat tässä asiassa ympäri maailmaa vedonneet samaan kuin vanhoillislestadiolaiset Suomessa: rippisalaisuuteen. Heidän mielestään seurakunnan vanhimpien ei tarvitse kertoa poliisille heidän tietoonsa tulleista rikoksista. Jehovan todistajien keskuudessa vallitsee kulttuuri, jonka mukaan asiat on parempi selvittää heidän omissa oikeusistuimissaan, oikeuskomiteoissa. Tämän taustalla on epäluottamus heitä ympäröivään yhteiskuntaan ja uskomus, jonka mukaan rikosten paljastuminen Jehovan todistajien sisällä toisi häpeää yhteisölle. Valitettavasti Jehovan todistajien yhteisölle on aiheutunut paljon enemmän häpeää siitä, että rikoksia ei ole kerrottu viranomaisille. Lisätietoja Jehovan todistajien maailmanlaajuisesti pedofiliaongelmasta löytyy sivustolta www.silentlambs.org.

Nimimerkki Ekaterina kertoo lapsena kokemastaan seksuaalisesta hyväksikäytöstä ja sen käsittelystä Jehovan todistajien oikeuskomiteassa:

”Yläasteen alkaessa tulin tietoiseksi siitä mitä minulle oli tehty. Suurimmat idolini, tuki ja turvani olivat hengellisen lauman kaitsijat, seurakunnan vanhimmat. Kerroin yhdelle heistä luottamuksella tapahtuneista ja hän kutsui koolle kokouksen. Tässä vaiheessa olin jo kastettu julistaja. Komiteassa, vai miksi sitä nimitettiin, minulta kyseltiin yksityiskohtaisen tarkkaan mitä oli tapahtunut. Käskettiin näyttää mitä minun oli pitänyt tehdä ja mihin minua koskettiin ja minä näytin. He käskivät minun lopettaa näyttämisen, koska se oli liian rivoa. Kysyttiin, ymmärsinkö panettelevani vanhurskasta veljeä vastaan, valehtelevani ja tekeväni väärin Jehovaa vastaan. Asiasta kiellettiin puhumasta koskaan missään yhteydessä koska synneistäni suurin oli se, että olin halunnut mieheltä huomiota ja houkutelut hänet haureuteen. En ollut vastustellut. Asia josta vasta nyt kolmenkymmenen vuoden ja pitkän traumaterapian jälkeen uskallan olla eri mieltä.”

Selvityksemme seksuaalirikosten käsittelystä oikeuskomiteoissa osoittaa, että Jehovan todistajat käsittelevät omassa tuomioistuimessaan asioita, jotka kuuluisivat poliisille. Jehovan todistajien oikeuskomiteoissa pyritään selvittämään Moosesen lakiin perustuen onko pedofilian tai raiskauksen uhri vastustellut riittävästi vai onko naiset ja lapset houkutelleet miehiä tekoihin. Tämän selvityksen yhteydessä julkaistut kertomukset sekä oikeus- ja sisäministeriölle lisäksi toimitettavat kokemukset – joiden netissä julkaisuun kirjoittajat eivät antaneet lupaa – antavat todistusaineistoa siitä, että raiskauksen ja pedofilian uhrien kuulusteleminen oikeuskomiteoissa on johtanut uhrien syyllistämiseen, mielenterveydenongelmiin ja itsemurhiin sekä niiden yrityksiin.

LÄHTEET:

Anderson, B. (2014). The Life and Discoveries of Barbara Anderson
<http://www.watchtowerdocuments.com/barbara-anderson.html>

BBC (2002). Panorama – Suffer the Little Children.
<https://www.youtube.com/watch?v=Ep4h2lKWRlg>

Jehovan todistajat (2010). Paimentakaa Jumalan laumaa
(Jehovan todistaja -vanhinten salainen opaskirja).

Valkila, J. ja Peltoniemi, J.-P. (2013). Selvitystyö lapsiasiavaltuutetulle: Lasten oikeuksien toteutumisessa Jehovan todistajien keskuudessa on vakavia puutteita. Uskontojen uhrien tuki UUT ry:n selvityksiä 2/2013.
<http://www.uskontojenuhrientuki.fi/lasten-oikeudet-jehovan-todistajat>

Valkila, J. ja Peltoniemi, J.-P. (2014). Jehovan todistajien oikeuskomiteoiden toiminta ja karttamisrangaistukset – ”Rakkaudellinen järjestely” vai rikos ihmisyyttä vastaan? Uskontojen uhrien tuki UUT ry:n selvityksiä 1/2014.
<http://www.uskontojenuhrientuki.fi/images/Selvitysoikeuskomiteatjakarttaminen.pdf>